

VAN Bl... - Een spinner vertelt...

Het zo... meer duren of er weet niemand nog weet
spinn... De mensen denken nu al dat het met zo
een klein... wieltje is of een driepoot, met een dot
en er wordt gesponnen door een "madame"
en een rode zakdoek, kwestie van het
aten gelijken, lijkt of een vlaame kennis of een
folk... maar te stoppen als het begint te regenen.
heen... is geen spinnen. Ons wiel is groter dan een "manne"
men... dat kennen we niet. Dat is maar goed om

Jef Van Geert

het nest van de wuiten

Hamme 2005

... van te maken of "zelfenders", dat waren
een soort... len met zolen van gerolchten hoord.
Maar... niet denken dat ik alles van de stiel
ge... door dat boek en de beeldeken
die er in staan... begint te vertellen -
Ik ben nu een vude spinner... dan dat ik
op mijn spinnobaan lief. Die ligt nu...
de "macadam", - een omal "wegelken", verha

Voorwoord

inleiding.

Dit boek is noch technisch, noch wetenschappelijk, noch folkloristisch.

Het is een greep uit het vroegere spinnersleven; een beetje vertellen, een beetje kijken, een beetje herkennen.

De enkele stukjes proza willen alleen maar de sfeer oproepen van wat vroeger was.

Het is een boekwerk voor de hammenaar en als dusdanig zonder pretentie.

Moge het een bron zijn voor verdere verhalen en herinneringen over de spinners van vroeger; meer moet men er niet in zoeken.

Jef van Geert

1950.

Mag ik uuek nieker iets zeggen*.....

Ik ben geboren in 1900 in de Mandemakerstraat.

Als ge dit leest is mijn tuit allang leeggedraaid.

"Wa peisdevaf, vroeg che? Wat moet ne mens daarvan peinzen. Het is gelijk ast was, zei ik. Ge moogt ook uw zegsken doen, zei che."

Mijn Hams hebben ze gekuist, en ik ben niet altijd akkoord met sommige dingen die de journalisten over ons schrijven van "uitgebuite sukkelaars of arme eertijke mensen". Mijn kloten, we zijn ook geen heiligen geweest. We konden het ene ogenblik zingen als een lijstev, om het andere vloeken met vollende miijaars als alles tegenging.: slechten kemp, slechten baas, slechten draaier, slechte wijven.

Ik zou veel straffe toeren kunnen vertellen, maar wat voorbij is, is voorbij....

Lees liever wat ik te vertellen heb van "bladzijde 1 tot.....en zever nie over hoe da'k 't zeg

Nandjen van de voste Finne

* gezegsel van een oude spinner

Het Nest van de Wuiten

We woonden niet ver van de kerk, toen ik klein was.
In de zomer, als de kleine zolderaampjes open stonden,
Bim-bamden de klokken ons uit bed.

Ik weet nog, wanneer ik op mijn tenen stond,
dan kon ik door het dakvenster den toren zien,
hij boezemde mij ontzag in,
want hij was stoer en gesloten als een oude
zeeldraaier.

Uit de galmgaten buitelden de klanken het
dorpsplein over
en ze raakten een wijle verstrikt in de
takken van de vrijheidsboom
of ze streelden vluchtig hier en daar de
daken der lage huizekens,
alvorens uit te waaien over beemden en
broeken,
naar de kaai en de Durme toe.

In de vakantie gingen we op de kaai
ravottenen en de stroop likken uit de vaten van de
fabriek van Mijnheer Albert.
Toen stonk de Durme nog niet en konden we de vissers
hun kruisnet zien ophalen vol glimmende spiering met
hier en daar een blauwe paling middenin 't gezilver.
Op zwoele zomeravonden gingen we wandelen langs de
smalle bochtige dijken,
waar de netels onze blote benen prikten.
De geur van vaders pijp
lengde zich met het hooi langs de dijken
en de reuk van beemden en broeken.

Een late avondzon toverde het dansend goud in
het water
en een zotte koekoek riep in een hoge
notelaar.

Achter ons klonk de rustige stem van moeder,
Die met haar sterke rug de rij sloot
voor zwarte schaduwen en ons als stilgeworden
kuikens meedreef
naar 't veilige nest onder de lage pannen.

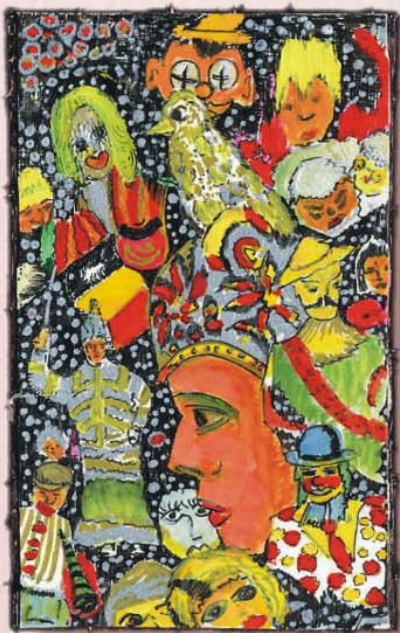
Onze reus zijn naam is "Polydoor",

En 't was een beetje mijn reus,
want mijn vader heette ook zo.

Hij was toen nog niet zo mooi als nu, onze reus
maar hij leek er me des te liever om.

Hij had nog geen wieltjes onder zijn rode rok
maar werd gedragen door de kolenlossers van de
Kalvarieberg; spierbonken met een grote smoel en
een goed hart.

Als hij danste onder het machtige ritme der
zwetende mannenlijven onder zijn rieten schoot, dan
danste heel ons hart mee.

We hadden geen bloemen of mooie meisjes nodig
om een stoet te doen lukken.

We zijn een volk van optochten en kavalkades.
Zelfs nu kunnen we met een oude vuilniskar en
vermolmde kruiwagen

de folklore doen herleven en de liefde tot de
streek,

die we anders zo goed weg weten te steken
achter het stugge masker van de wuitens achter
den dijk.

In de winter keken we vol ontzag
naar t 'machtige werk der schots en scheve
ijsblokken in de rivier
en piepten dieper een verkleunde kinderhand in
vaders warme mantelzak,
bij het zien van zoveel ijzige schoonheid.

De rivier is altijd een deel van ons leven geweest.
Hij beheerst denken en doen in tijden van
watersnood, als de dijken breken.
We zijn nog gebonden aan maan en wind
zoals de oude Hammenaren uit een ver verleden.
We bewonderen en vrezen hem, de rivier,
om zijn plotse uitbarstingen van heftigheid,
die zo niepig te sluimeren liggen in zijn oude
verslijkte oevers.

De rivier houdt in zijn groene greep den Bunt
geprangd.
Den Bunt was vol geheimen
die loerden vanuit het zwarte sparrenbos
en de lange scherpe canadabomen.
Langs beken en plaggen groeiden de grillige
mispelaars met hagen van doornige bramen
En wilde roos.

In den Bunt zaten de reigers en de otters
en we waagden ons niet
In zijn duistere onbekende diepten.

Den Bunt was voor ons, kinderen,
iets voor stropers en jachtwachters en andere
gevaarlijke mensen.
We bleven liever op den veiligen dijk
en rolden in jongen overmoed zijn flanken af,
beneden rollend wij gans de wereld op zijn kop
stond en gras en notelaren en lucht een dolle
rondedans maakten, al tuimelend de diepte in.

Aan de lange put zongen de nachtegalen,
's avonds, in de lanen, voor de verliefden
en verloofden
en voor de late wandelaars.
Ze strooiden romantiek uit het beukenlover
En onvergetelijke stonden van sentiment en
zaligheid.

Met brede hand ligt hier de schoonheid uitgezaaid,
wilgen onde der sneeuw, brede velden in de mist,
zonneplekken aan de rand van t dorp'waar onze molen,
de grote Napoleon
staat te wachten op de wind van de kouter en de
weiden.

Zingt een oud liedekje niet:
"Zegen dit land o Heer,
De bomen, de bossen, de hei.
Zegen het volk o heer,
van de Kaai tot de Lieve Vrouw,

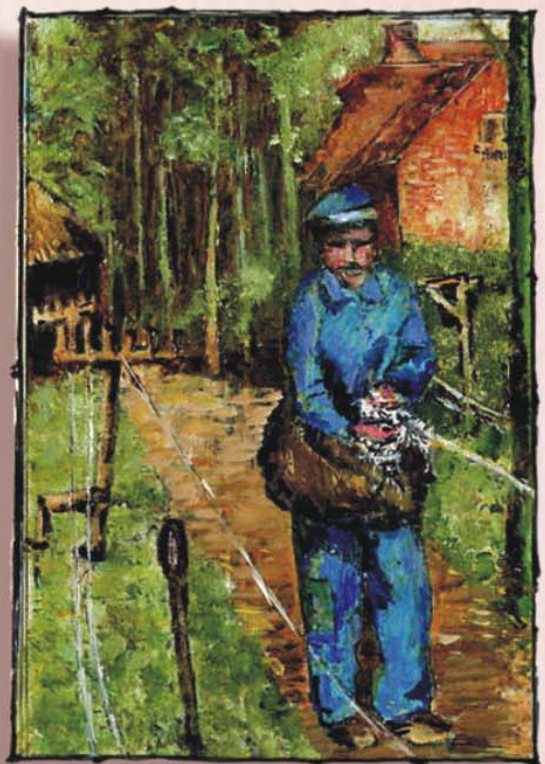
van de Scheldeboorden tot de Moerheide,
de oudjes en de kleintjes, de vrouwen en
de mannen ,
de sloebers en de werkers,
de mensen van achter den dijk."

Spinneman, draaierman, door d'Hamse wegen,
kloeft ge holgeblokt naar stal of baan
komt nog andere spinners tegen
en pratend naar de rand van 't dorp gegaan
waar spinnebanen lijnend in 't gareel
langs hagen en langs wegen
uw vezel draaien doet,
Met veel gevloek en weinig zegen.

Spinneman, Draaierman

Spinneman, draaierman,
van Driegoten tot de Moerhei
achteruit de gansen dag spint 't ruwe zeel
uit schoot van vezels aan uw zij
en prikkelt 't stof de ruwe keel
de brandewijn die kost niet veel
zijt zingend naar uw huis gegaan
en met uw zatte kop een kind gemaakt
maar 't werk is blijven staan.

Spinneman, draaierman, uw lied is rood
met stem versleten
zingt g'over leven, over dood
over oproep tot den strijd, zonder te weten
dat rood kwam uit de nood
en 't weinig eten met een bende kinderen thuis
maar veel kinderen is een zegen, zegt de
pastoor in een leven kuis.

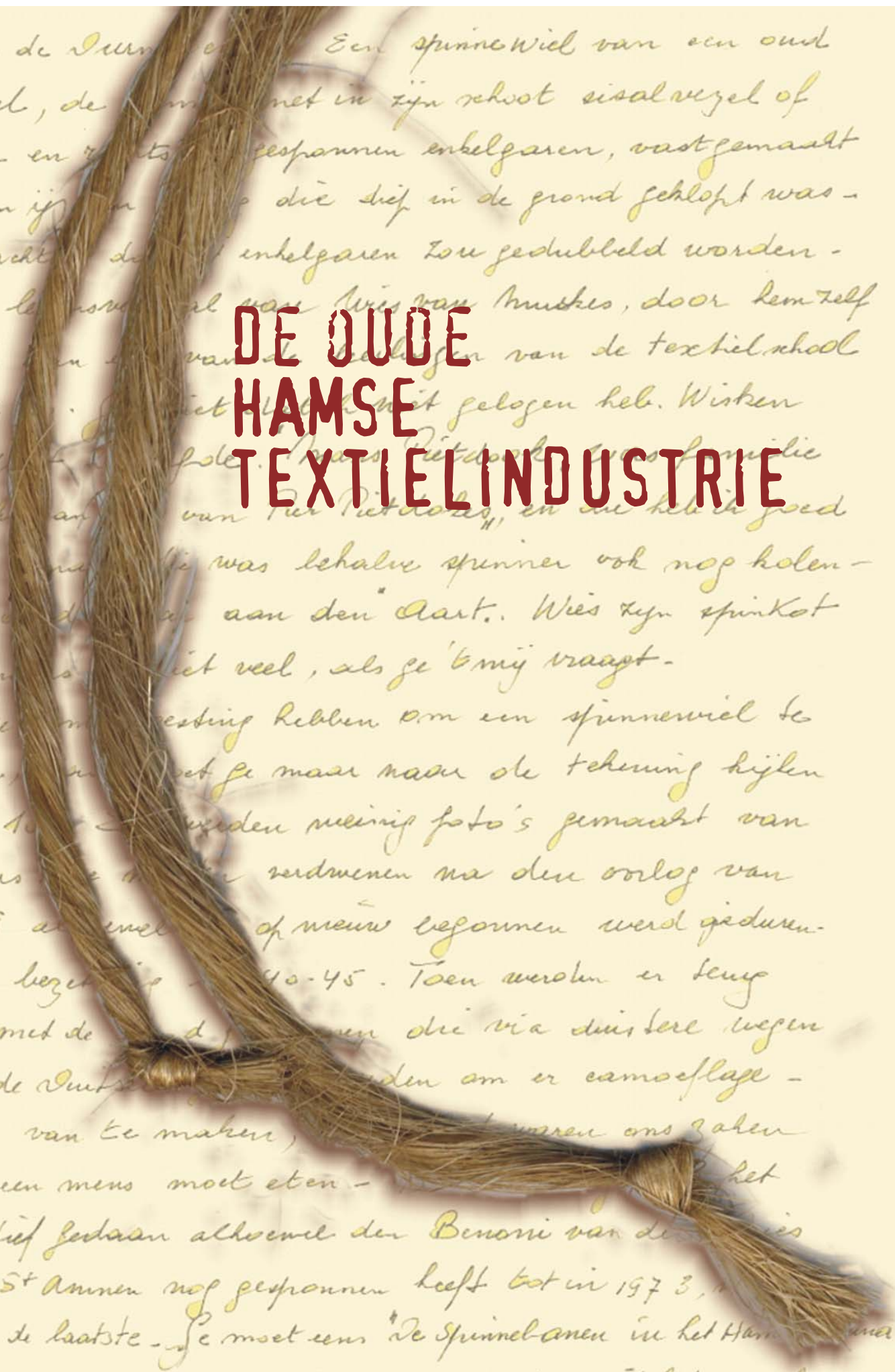

Spinneman, draaierman, aan 't eind van uw bobijn
zult g'als ge braaf doet wat ze zeggen
met rijstap in den hemel zijn.
"In Paradisum" onder natte zoden leggen
met nummerkruis en krans van vezelrijm.
Ach wat ze al van u vertelden
van guitspecht tot patattendief,
Spinneman der Hamse velden.

... van de Deuren ... Een spinnewiel van een oud
karrerwiel, de ... met in zijn schot sisalvezel of
soeking - en ... gespannen enkelgaren, vastgemaakt
aan een ijzer ... die diep in de grond geklopt was -
in afwachting dat het enkelgaren zou gedubbelde worden -
g is het laatste ... van Wis van Muskis, door hem zelf
verleed ... van de ... van de textiel school
van Le ... met gelogen heb. Wisken
vertelt ... familie
van Rijk ... van "Pietdooke", en die heb ik goed
gekend ... was behalve spinner ook nog kolen-
basser ... aan den daart. Wis ken spinkot
trok an ... niet veel, als je 't mij vraagt -
Moest je ... hebben om een spinnewiel te
maken, ... je maar naar de tekening kijken
van n° 1 ... werden weinig foto's gemaakt van
spinners ... verdwenen na den oorlog van
14-18 ... of nieuw begonnen werd geduren-
de de bezetting ... 40-45. Toen werden er terug
garen met de ... die via duistere wegen
door de Duitse ... om er camouflage-
netten van te maken, ... waren ons zaken
niet - een mens moet eten - ... het
definitief gedaan alhoewel den Benoni van de ... is
aan St Annen nog gespannen heeft tot in 1973,
lij was de laatste. Je moet eens 'De Spinnelanen in het Ham ...

DE OUDE HAMSE TEXTIELINDUSTRIE

uit van de Surmeoerwas - Een spinnewiel van een oud
karruwiel, de spinner met in zijn schoot sisalvezel of
soeking - en rechts het gespannen entelgaren, vastgemaakt
aan een ijzeren stang die diep in de grond gekloft was -
in afwachting dat het entelgaren zou gedubbelde worden -
9 is het levensverhaal van Wies van Muskus, door hem zelf
verteld aan een van de leerlingen van de textiel school
van Le Lis. Je ziet dat ik niet gelogen heb. Wiskus
vertelt juist hetzelfde. "Mans Pietdook, was familie
van Rik van Tol van Pier Pietdook", en die heb ik goed
gekend, maar die was behalve spinner ook nog kolen-
losser op de kaai aan den Aart. Wies zijn spinkot
trok anders of niet veel, als je 't mij vraagt -
moest je soms foesting hebben om een spinnewiel te
maken, dan moet je maar naar de tekening kijken
van n° 10. Er werden weinig foto's gemaakt van
spinners. De meeste verdwenen na den oorlog van
14-18 alhoewel er op nieuw begonnen werd geduren-
de de bezetting in 40-45. Toen werden er terug
garen met de hand gespannen die via duistere wegen
door de Duitsers gebruikt werden om er camouflage-
netten van te maken, maar dat waren ons zaken
niet - een mens moet eten - Na den oorlog was het
definitief gedaan alhoewel den Benoni van den Aries
van St Ammen nog gespannen heeft tot in 1973, maar
lij was de laatste. Je moet eens "De Spinnelanen in het Hamse kanaal
"ochaf" lezen. Mizerie genoeg, maar we wisten niet beter. of

gaan en niet vooruit. De "stommenachtwijsover"
't Wiel geeft het draaisel en wij gaan achteruit terwijl we
vezel uit onze schoot laten vallen. Gaan we snel, dan is
er weinig draaisel; gaan we traag, dan is er te veel.

ed
lis
lib
or
t
n
ng
t
w
h
ae
l
n
ch
e

uit van de Duineoever - Een spinnewiel van een oud
karrewiel, de spinner met in zijn schoot sisalvezel of
soeking - en rechts het gespannen enbelgaren, vastgemaakt
aan een ijzeren ...

in afwachting
g is het leven
verteld aan
van Le Ho
vertelt juist
van Rik van
gekend, m
besser of d
trok anders
moest je son
maken, de
van n° 10
spinners. d
14-18 al
de de beze
faren met
door de d
netten van
muit - een

den -
ken zelf
shool
en
ilie
goed
kolen -
Kot
te
ijlen
van
en
luren -
epen
-
en
t

definitief gedaan alvorens den Benoni van den schies
1. "Poermolen" of Oliemolen in de "Rattewegel", Bareelstraat, met spinbaan
aan St Annen Hof (olieverf op karton naar oude prentkaart) 1978, maar
lij was de laatste - Je moet eens 'De Spinnelanen in het Hamse Landa
"schaf" lezen. Mizerie genoeg, maar we wisten niet beter. of